Fiškálne opatrenia miest v prvej vlne pandémie COVID 19¹

Fiscal measures of cities in the first wave of COVID 19 pandemic

doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD.

DOI <https://doi.org/10.33542/SCD21-0043-1-18>

Abstrakt

Príspevok sa zameriava na skúmanie fiškálnych opatrení prijímaných krajskými mestami SR počas prvej vlny pandémie COVID 19. Identifikované opatrenia autor kategorizuje podľa ich dominantného cieľa, pričom dospieva k záveru, že fiškálne nástroje, ktoré majú mestá v rámci výkonu samosprávy k dispozícii (rozpočtové opatrenia, miestne dane, nakladanie s majetkom) môžu slúžiť nie len na dosahovanie ekonomických cieľov, ale môžu byť aj efektívnymi priamymi nástrojmi realizácie sociálnej politiky mesta a plnenia širšieho spektra jej úloh.

Kľúčové slová:

mestá, fiškálne opatrenia, miestne dane, COVID 19

Abstract

The paper focuses on the examination of fiscal measures taken by regional cities of the Slovak Republic during the first wave of the COVID 19 pandemic. The author categorizes the identified measures according to their dominant goal, concluding that the fiscal instruments available to cities (budgetary measures, local taxes, property management) can serve not only to achieve economic goals, but can also be effective direct tools for implementing the city's social policy and fulfilling a wider range of its tasks.

Key words:

cities, fiscal measures, local taxes, COVID 19

JEL kód: K39

ÚVOD

Uznesením Vlády SR č. 111/2020 bola od 12. marca 2020 na celom území SR vyhlásená mimoriadna situácia z dôvodu pandémie COVID-19 a následne bol dňom 16. marca 2020 uznesením č. 45/2020 Z. z. vyhlásený núdzový stav. Cieľom vyhlásenia mimoriadnej situácie bolo vytvoriť podmienky na prijatie nevyhnutných opatrení na zamedzenie a zmiernenie následkov mimoriadnej udalosti ohrozenia verejného zdravia. So situáciou spôsobenou

¹ Príspevok je publikovaný v rámci riešenia grantových úloh projektu VEGA 1/0367/19.

svetovou pandémiou neboli doposiaľ v takomto rozsahu konfrontované nie len jednotlivci, ale ani orgány štátu a územnej samosprávy. Z úrovne riadenia štátu boli preto prijímané opatrenia dotýkajúce sa takmer všetkých oblastí života spoločnosti, hospodárstvo a ekonomiku nevynímajúc. Zákonodarca reagoval na vzniknutú situáciu prijatím viacerých právnych predpisov a účelových právnych noriem, ktorých cieľom bolo zamedziť ďalšiemu šíreniu nákazy na území SR, ale tiež kompenzovať osobám priamo alebo nepriamo zasiahnutým pandemickými opatreniami a z nich vyplývajúcimi obmedzeniami ich ekonomické straty, resp. motivovať ich prostredníctvom ekonomických alebo sociálnych benefitov k dodržiavaniu nevyhnutných obmedzení v ich činnosti.

Zákonom, ktorý bol prijatý špecificky za účelom zmiernenia negatívnych následkov pandémie, ktorá vznikla z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronou vírusom SARS-CoV-2 prostredníctvom opatrení, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky je zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 67/2020 Z. z.“).

Predmetný zákon obsahuje aj ustanovenia špecificky orientované na subjekty územnej samosprávy – obce a mestá.

Podľa zákona o obecnom zriadení (§ 1 ods. 2) je základnou úlohou obce pri výkone samosprávy starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Medzi potreby obyvateľov obcí nepochybne patrí aj ochrana verejného zdravia, pri ktorej obce ako orgány „prvého kontaktu“ zohrávajú často veľmi významnú úlohu. Prostriedky a právne nástroje, ktoré mali obce v pandémii vyvolanej situácií k dispozícii na naplnenie svojich úloh ako subjektov samosprávy a zároveň na podporu centrálne prijímaných opatrení, potrebovali jednak jasný právny základ a jednak aj pomerne kreatívny prístup obcí, ktoré v novej faktickej a právnej situácii vyhláseného núdzového stavu museli v zákonných mantineloch dôsledne zvažovať aké smú a majú prijať na svojom území opatrenia. Jednak na sanáciu hroziacich výpadkov verejných financií (najmä predpokladaného výpadku podielovej dane a miestnych daní), jednak na splnenie povinnosti starostlivosti o verejné zdravie svojich obyvateľov a ich ďalšie sociálne či ekonomické potreby poznačené pandémiou.

Ako schodný a pomerne dostupný nástroj sa v prípade samospráv ukázali najmä fiškálne opatrenia v oblasti miestnych daní, dotácií, rozpočtových opatrení a správy majetku. Samozrejmým limitom pri ich prijímaní vždy bola finančná situácia tej-ktorej obce a zákonné limity, ako na to v rozhodnutí z 20. decembra 2017, sp. zn. II. ÚS 720/2017 poukázal (v inej súvislosti) aj Ústavný súd SR, keď konštatoval, že: „Realizácia konkrétnej potreby v obci je primárne závislá od dostupných finančných zdrojov, od možností obce a od zákonom ustanovených pravidiel hospodárenia a nakladania s finančnými prostriedkami. Spravidla nie je v moci obce realizovať a naplniť všetky potreby jej obyvateľov.“

Zákon č. 67/2020 Z. z. v oblasti rozpočtového hospodárenia umožnil obciam aj vyšším územným celkom počas obdobia pandémie až do 31. decembra 2021 na základe rozhodnutia

zastupiteľstva použiť na úhradu bežných výdavkov prostriedky rezervného fondu, kapitálové príjmy a návratné zdroje financovania. Zákon tiež umožnil samosprávam v rozpočtovom roku, v ktorom začalo obdobie pandémie, vykonávať zmeny rozpočtu, ktorými sa zvýši schodok rozpočtu aj po 31. auguste. Uvedené a mimoriadne povolené postupy sa napriek naplneniu zákonom predpokladaných parametrov nepovažujú za porušenie osobitného predpisu.

V oblasti miestnych daní zákon č. 67/2020 Z. z. osobitne upravil lehotu na podanie priznania k dani z nehnuteľnosti, dani za psa, dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje tak, že pokiaľ lehota neuplynula pred začatím obdobia pandémie alebo začala plynúť počas obdobia pandémie, sa považuje za dodržanú, ak sa podá priznanie k dani z nehnuteľnosti, dani za psa, dani za predajné automaty a k dani za nevýherné hracie prístroje do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení obdobia pandémie. Obdobný režim zákon stanovil pre lehotu na splnenie oznamovacej povinnosti.

Predkladaný príspevok predstavuje pokus o sumár a kategorizáciu opatrení prijímaných v súvislosti s vypuknutím pandémie COVID – 19 na území Slovenskej republiky subjektmi územnej samosprávy. S ohľadom na proklamovaný cieľ prijímaných opatrení sme zamerali svoju pozornosť v rámci širokej skupiny subjektov územnej samosprávy na uzavretú vzorku krajských miest (Bratislava, Trnava, Nitra, Trenčín, Žilina, Banská Bystrica, Prešov, Košice), ktoré je možné v rámci jednotlivých krajov vnímať ako urbanistické centrá, a to nie len z hľadiska počtu obyvateľov, ale aj z dôvodu koncentrácie širokého spektra podnikateľských aktivít v oblasti obchodu a služieb (osobitne gastrosektora a služieb cestovného ruchu), ale tiež ako centrá kultúrneho života a administratívy.

Informácie boli čerpané z verejne dostupných informácií zverejňovaných v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií a podľa osobitných predpisov (zákon o obecnom zriadení, zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy), teda najmä z obsahu uznesení mestských zastupiteľstiev, obsahu schválených všeobecne záväzných právnych predpisov (ďalej len „VZN“), z obsahu schválených rozpočtových opatrení a taktiež z publikovaných záverečných účtov za rok 2020. Zaujímavým pre nás bolo skúmať, k akým fiškálnym opatreniam obce pristúpili v období tzv. „prvej vlny“ pandémie COVID-19, teda v období od vyhlásenia mimoriadnej situácie 12. marca 2020 do ukončenia núdzového stavu 14. júna 2020, keďže najmä v úvodných fázach sa samosprávy potýkali nie len s množstvom nových úloh na v oblasti ochrany verejného zdravia, ale tiež s nedostatkom relevantných informácií a s neustále sa meniacimi ekonomickými prognózami.

1. KATEGORIZÁCIA SKÚMANÝCH OPATRENÍ

Zistené fiškálne opatrenia boli podľa ich dominantného zamerania (cieľa) kategorizované na 1. kompenzačné, 2. stimulačné, 3. profilaktické, 4. ekonomické (rozpočtové a dotačné).

Medzi kompenzačné opatrenia sme zaradili tie, ktoré mali za primárny cieľ kompenzovať spravidla podnikateľským subjektom výpadky príjmov spôsobené zatvorením prevádzok v dôsledku prvého lockdownu.

K opatreniam stimulačným radíme tie fiškálne opatrenia, ktoré mali prispieť k vyvolaniu dodatočných investícií podnikateľov do takej formy poskytovania služieb, ktorá zároveň prispeje k spomaleniu šírenia epidémie COVID-19 a k podpore dodržiavania pandemických opatrení.

Profilaktické opatrenia sú opatrenia, ktoré síce majú predpokladané negatívne fiškálne dopady na rozpočet, avšak samosprávy ich vnímali ako dôležité z hľadiska podpory pandemických opatrení, napríklad s cieľom zníženia mobility obyvateľov, resp. s cieľom zníženia miery využívania verejnej dopravy.

Ekonomické opatrenia sú opatrenia prijímané s výlučne ekonomickým cieľom, teda spravidla za účelom zmiernenia očakávaných negatívnych dopadov pandemických opatrení na verejné rozpočty a za účelom stabilizácie verejných financií.

Napriek snahe o prehľadnú kategorizáciu prijímaných fiškálnych opatrení je zrejmé, že je iba veľmi ťažko možné vnímať ich „jednouúčelovo“, keďže väčšina z nich sledovala viacero cieľov súčasne, čo je dané okrem iného aj pomerne širokospektrálnym dopadom dostupných ekonomických nástrojov na život obce a jej obyvateľov

2. KOMPENZAČNÉ OPATRENIA

K najtypickejším opatreniam kompenzačnej povahy je možné zaradiť tie, ktoré viedli k úprave výšky alebo podmienok platenia nájomného vo vzťahu k obchodným alebo trhovým prevádzkam, ale tiež vo vzťahu k poskytovateľom služieb či iným individuálnym nájomcom mestských nehnuteľností ekonomicky zasiahnutým pandemickými opatreniami.

Mestá v skúmanej vzorke pristúpili k opatreniam týkajúcim sa zníženia nájomného rôzne.

Mesto Žilina ako prenajímateľ umožnilo na základe dohody s nájomcom odložiť splatnosť nájomného za obdobie trvania opatrení, najneskôr však do 29.09.2020. Nájomné teda nebolo nájomcom znížené ani odpustené.

Mesto Trenčín schválilo zníženie nájomného za užívanie nehnuteľného majetku vo vlastníctve Mesta Trenčín o 50 % a to za obdobie od 01.07.2020 do 31.12.2020 pri niektorých zmluvách o nájme uzatvorených Mestom Trenčín alebo jeho rozpočtovými organizáciami ako prenajímateľom, pričom okruh nájomcov, ktorých sa toto opatrenie dotklo, bol presne vymedzený v prílohe uznesenia obecného zastupiteľstva.

Mesto Trnava pristúpilo k tomuto druhu kompenzačného opatrenia ešte radikálnejšie, keď rozhodlo, že prevádzky, ktoré museli byť kvôli rozhodnutiu vlády Slovenskej republiky, resp. Ústredného krízového štábu SR, povinne zatvorené, budú mať nájomné 1,- euro za obdobie nájmu od 1.3.2020 do ukončenia doby nájmu v roku 2020. Aj v tomto prípade bola

skupina subjektov, na ktorých sa opatrenie vzťahuje uzavretá, avšak nie ako v prípade mesta Žilina výpočtom týchto subjektov, ale vo väzbe na účel užívania mestského majetku - prevádzkovanie letných exteriérových sedení a prevádzkovanie celoročných exteriérových sedení. Mesto tiež pristúpilo k zníženiu nájomného vo vzťahu k predajným stánkom.

Mesto Banská Bystrica Dodatkom č. 5 k Zásadám hospodárenia a nakladania s majetkom Mesta Banská Bystrica upravilo nájomné za prenájom nebytových priestorov (prevádzok), zatvorených z dôvodu mimoriadnej situácie v období od 12.03.2020 do nadobudnutia účinnosti jednotlivých Opatrení Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia, ktorými dôjde k povoleniu konkrétnych prevádzok tak, že nájomné dočasne znížilo o 80 % z výšky mesačného nájmu v zmysle uzatvorenej nájomnej zmluvy. Zníženie v rovnakej výške sa vzťahovalo aj na prenájom miestnych komunikácií za účelom dočasného umiestnenia sezónnych vonkajších obslužných zariadení na území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a jej ochranných pásiem, avšak s presnejším časovým limitom (obdobie od 01.06.2020 do 31.10.2020) navrhujeme znížiť o 80% zo sumy nájomného.

Iným typom kompenzačného fiškálneho opatrenia s takpovediac „plošným dopadom“ boli opatrenia realizované cestou zmeny termínov splátok už vyrubených miestnych daní.

K tomuto opatreniu pristúpilo v rámci skúmanej vzorky napr. mesto Bratislava. Fyzickým osobám bolo umožnené uhrádzať daň z nehnuteľnosti v troch splátkach bez ohľadu na jej výšku, v prípade právnických osôb bolo potrebné daň do 666 € uhradiť v jedinej splátke, daň presahujúcu túto sumu bolo umožnené uhradiť v troch splátkach v termínoch určených vo VZN. Termíny splátok boli zároveň posunuté o jeden mesiac. Dôvodom tejto úpravy podľa dôvodovej správy bolo, že pri zachovaní pôvodnej hranice pre určenie rozhodnutia v splátkach u fyzických osôb (min. 66 €), by až 40 % občanov a živnostníkov muselo zaplatiť vyrubenú daň jedno rázovo a to do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Mesto Trnava z dôvodu pandémie COVID - 19 umožnilo fyzickým osobám vyrubenú daň uhrádzať v šiestich splátkach, mesto Prešov upravilo lehoty splatnosti miestnych daní pre fyzické a pre právnické osoby na rok 2020 a miestnych poplatkov za komunálny odpad pre fyzické osoby na rok 2020 tak, že lehoty stanovilo na 31. august a 31. október.

Úvahami o kompenzačnom opatrení s využitím termínov splatnosti miestnych daní, resp. s povolením ich splácania v splátkach sa zaoberalo aj zastupiteľstvo mesta Žilina, ktoré však dospelo k záveru, že nakoľko sa jedná o miestne dane, ktoré už boli vyrubené a rozhodnutia o ktorých už boli v priebehu mesiaca apríl 2020 aj daňovníkom doručené, nie je v zmysle zák. č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) možnosť, aby mesto z iniciatívy poslancov mestského zastupiteľstva splatnosť miestnych daní a poplatku akýmkoľvek spôsobom menilo. Do úvahy prichádzalo iba povolenie splátok za splnenia štandardných zákonných podmienok spojených okrem iného aj preukázaním platobnej neschopnosti v žiadosti individuálneho žiadateľa. Mestské zastupiteľstvo tiež odmietlo iniciatívu niektorých poslancov navrhujúcich, aby mesto – s prihliadnutím na pandemickú situáciu – nevyužívalo v prípade nedodržania lehôt splatnosti miestnych daní a poplatku zákonné sankčné mechanizmy.

Mesto Prešov zohľadniac uzatvorenie škôl a školských zariadení pozastavilo výber poplatkov za zber komunálneho odpadu vo vzťahu k školám vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

Netypickým spôsobom pristúpilo ku kompenzácii negatívnych dopadov pandémie na obyvateľstvo mesto Košice, ktoré sa rozhodlo kompenzovať obyvateľom zníženú kvalitu služieb spojených s využívaním verejnej dopravy v meste Košice. Dôvodom zníženia kvality bolo najmä prerušenie vyučovania, uzatvorenie verejných inštitúcií a vybraných maloobchodných predajní s následným poklesom počtu prepravných osôb, čo viedlo k cieľnému obmedzeniu intenzity verejnej dopravy na úroveň cestovných poriadkov platných pre voľné dni a s tým spojenému predĺženiu bežnej doby prepravy cestujúceho.

Zníženú kvalitu prepravy kompenzovalo mesto Košice predĺžením platnosti už zakúpených časových cestovných lístkov o 60 dní.

3. STIMULAČNÉ OPATRENIA

Stimulačné opatrenia sledovali najmä podporu podnikania v oblasti pandémie zasiahnutého cestovného ruchu a s ním úzko spojených služieb v oblasti gastrosektora.

V skúmanej vzorke bolo možné zistiť v zásade dva druhy opatrení, pričom všetky sa týkali dane za užívanie verejného priestranstva, konkrétne najmä prevádzok terás a letných záhrad.

Prvým typom opatrenia bolo časovo ohraničené oslobodenie letných terás od platenia tejto dane.

Mesto Košice zmenou všeobecne záväzného nariadenia dočasne rozšírilo dôvody oslobodenie od dane za užívanie verejného priestranstva za umiestnenie vonkajšieho sedenia, a to na obdobie z hľadiska tohto typu podnikania najlukratívnejšie - obdobie od 1. 6. 2020 do 31. 12. 2020.

Mesto Trenčín novelizáciou VZN č. 14/2013 upustilo od vyberania miestnej dane za umiestnenie predajného zariadenia pre účely poskytovania služieb prostredníctvom letných terás, na rozdiel od Košíc však bez vopred určeného časového obmedzenia. Daň teda mesto nevyberalo až do doby jej opätovného zavedenia v ďalšej novele všeobecne záväzného nariadenia.

Mesto Bratislava zaviedlo úpravou všeobecne záväzného nariadenia nulovú sadzbu dane za užívanie verejného priestranstva, a to za súčasného splnenia dvoch predpokladov: 1/ za dodržania podmienok schvaľovacieho procesu užívania verejného priestranstva podľa zák. č. 135/1961 Zb. a 2/ za predpokladu, že daňovník, ktorý v predchádzajúcom kalendárnom roku užíval verejné priestranstvo, neprekročí výmeru užívaného verejného priestranstva v m² v predchádzajúcom kalendárnom roku alebo daňovník, ktorý v predchádzajúcom kalendárnom

roku neužíval vyššie označené verejné priestranstvo, neprekročí výmeru užívaného verejného priestranstva 12 m².

Mesto Banská Bystrica doplnením všeobecne záväzného nariadenia č.3/2016 o miestnej dani za užívanie verejného priestranstva na prevádzku terás na verejných priestranstvách znížilo sadzbu dane za tento druh osobitného užívania verejného priestranstva o 80 %.

Mesto Trnava pristúpilo k realizácii stimulačného opatrenia prostredníctvom výrazného zníženia sadzby dane pri dlhodobom (viac ako 90 dní) zábere verejného priestranstva na predaj jedál a nápojov.

Stimulačný efekt prijatých opatrení týkajúcich sa sadzieb dane za užívanie verejného priestranstva mal spočívať najmä v snahe o zachovanie existujúcich prevádzok, ale tiež v snahe podporiť vznik nových terás u tých podnikateľov, ktorý si ich za predošlých podmienok nemohli dovoliť.

Uvedené opatrenia mali za cieľ pôsobiť aj profylakticky, a teda prispieť k ochrane verejného zdravia a podporiť presun zákazníkov z uzatvorených prevádzok, kde je vyššie riziko šírenia vírusu do otvorených priestorov. V konštrukcii a odôvodnení stimulačných opatrení je však citeľný aj cieľ kompenzačný.

4. PROFYLAKTICKÉ OPATRENIA

K profylaktickým opatreniam, teda opatreniam majúcim primárne za cieľ podporiť vládne pandemické opatrenia smerujúce k zastaveniu šírenia COVID-19 prostredníctvom fiškálnych opatrení (aj za cenu negatívneho dopadu týchto opatrení na príjmovú časť mestských rozpočtov) pristúpili v pomerne veľkom rozsahu najmä Košice a Trenčín.

Mestské zastupiteľstvo v Košiciach uznesením č. 374 už 26. marca 2020 vyslovalo súhlas s ustanovením režimu života obyvateľstva na úseku regulácie parkovania tak, že sa na nevyhnutnú dobu prerušilo prevádzkovanie parkovacích miest v zóne plateného parkovania podľa VZN mesta Košice č. 157 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzenom území mesta Košice v znení neskorších predpisov. Tento režim platil do 31. mája 2020.

Mesto Trenčín prijalo v rovnakej oblasti dve opatrenia, a to: a) dočasné pozastavenie povinnosti uhrádzať parkovné z dôvodu posilnenia individuálnej prepravy a eliminácie kontaktu ľudí vo hromadných dopravných prostriedkoch a b) posun termínu spustenia spoplatneného parkovania vo vybraných častiach mesta z dôvodu rizika zvýšeného počtu osôb vybavujúcich parkovaciu kartu osobne v klientskom centre.

V Košiciach a Trenčíne tiež došlo k predĺženiu platnosti už vydaných rezidentských parkovacích kariet, čo malo popri profylaktickom efekte aj efekt kompenzačný, a to vo vzťahu k tým rezidentom, ktorým sa v dôsledku bezplatného parkovania v centrálnych mestských zónach zhoršila dostupnosť parkovacích miest (v Košiciach nebola platnosť predĺžená, alebo vznikol nárok držiteľa parkovacej karty na vydanie novej bezplatnej parkovacej karty rovnakej

kategórie na dobu, ktorej dĺžka je zhodná s počtom dní, počas ktorých trvala platnosť predchádzajúcej parkovacej karty v období od 1. apríla 2020 do 31. mája 2020).

5. EKONOMICKÉ OPATRENIA

Tento druh opatrení je možné identifikovať u všetkých skúmaných krajských miest. Mestá najmä využívali možnosti vyplývajúce z § 36 ods. 2 zák. č. 67/2020 Z. z. spočívajúce v možnosti použitia rezervného fondu a kapitálových príjmov na úhradu bežných výdavkov. Pri realizácii týchto opatrení boli využívané spravidla možnosti vyplývajúce zo zákonom č. 523/2004 Z. z. predpokladaných rozpočtových opatrení, ale tiež opatrenia ad hoc týkajúce sa poskytovaných dotácií, príspevkov alebo čerpania úverov. Mestá pristúpili k úprave programových rozpočtov najmä znížením výdavkov pôvodne schválených na mzdové výdavky zamestnancov mestského úradu, na nákup dopravných prostriedkov, obstarávanie kapitálových aktív, na výdavky súvisiace so zabezpečovaním materiálo – technického, informačného, či iným spôsobom potrebného zabezpečenia služieb v oblasti parkovania, na oblasť nakladania s odpadmi, ale aj k redukcii výdavkov v oblasti kultúry, športu a školstva a vzdelávania.

K jednotlivým úpravám schválených programových rozpočtov mestá pristupovali na základe prognóz zverejňovaných Radou pre rozpočtovú zodpovednosť, pričom obce si z publikovaných scenárov spravidla vybrali za východisko ten najviac pesimistický, najmä vo vzťahu k prognózovanému výberu podielovej dane.

Podrobnejšej analýze ekonomických opatrení prijímaných v súvislosti s pandémiou COVID-19 ako aj ich dopadov na rozpočet budeme venovať pozornosť v ďalšom výskume, po zosumarizovaní dát vyplývajúcich z publikovaných záverečných účtov jednotlivých krajských miest.

ZÁVER

V skúmanej vzorke krajských miest nefiguruje mesto Nitra, v prípade ktorého sa nepodarilo z verejne dostupných informácií identifikovať prijatie takých fiškálnych opatrení v skúmanom období, u ktorých by bolo možné konštatovať, že boli prijímané v reakcii na pandémiu COVID-19, s výnimkou niektorých úprav programového rozpočtu.

Na príkladoch ostatných krajských miest je možné dokumentovať, že mestá pri plnení svojich povinností vo vzťahu k obyvateľom, ale tiež vo vzťahu k štátu a verejným financiám využívali dostupné fiškálne nástroje pomerne kreatívne, avšak zväčša v limitoch platných a účinných právnych predpisov. Pri voľbe použitých nástrojov mestá nestavali fiškálne a ekonomické záujmy miest nad ekonomické alebo iné záujmy jednotlivcov, ale z prijatých opatrení je skôr možné vnímať snahu o proporcionalitu. V neposlednom rade je zaujímavým zistením skutočnosť vyplývajúca najmä z kompenzačných a stimulačných opatrení, ktoré naznačujú, že samosprávy si uvedomujú popri ekonomickom aj sociálny potenciál miestnych daní, ktoré sú v ich správe a stávajú sa tak efektívnym a dostupným priamym nástrojom pre napĺňanie niektorých špecifických úloh obcí a miest.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. www.kosice.sk
2. www.trnava.sk
3. www.nitra.sk
4. www.trencin.sk
5. www.banskabystrica.sk
6. www.zilina.sk
7. www.bratislava.sk
8. www.presov.sk
9. VARTÁŠOVÁ, A. Uplatňovanie inštitútu miestnych daní v krajinách v4. In *Interpolis '20*. Banská Bystrica: Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2020.
10. ROMÁNOVÁ, A., ČERVENÁ, K. Current System of Funding of Local Self-Government in Slovakia and its Challenges. In *Financial Law Review*, 2017, vol. 2, no. 4, s. 45-56.

KONTAKT NA AUTORA

peter.molitoris@upjs.sk

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy
Popradská 66
040 01 Košice
Slovenská republika